

Parkanon kaupunki

PARKANON KESKUSTAN OYK

Parkanon historiallisen asutuksen arkeologinen selvitys

220-D3437

20.7.2010

20.7.2010

SISÄLLYSLUETTELO

1	Johdanto.....	1
2	Maaperä ja ympäristö	1
3	Aiemmat tutkimukset ja tutkimusalueen historiallinen tausta.....	1
	3.1 Esihistoria.....	2
	3.2 Historiallinen aika	2
4	Työn toteutus	2
5	Kohteet	5
	5.1 Luettelo tarkastetuista kohteista.....	5
	5.2 Muinaisjäännöskohdekuvaukset.....	8
	5.2.1 Kairokoski [1]	8
	5.2.2 Niemi [2].....	10
	5.2.3 Kana (Kana) [3]	12
	5.2.4 Viinikka [4].....	15
	5.2.5 Pappilankoski [5].....	19
6	Yhteenveto.....	22
7	Lyhenteet ja lähteet	23

PARKANON KAUPUNKI PARKANON KESKUSTAN OYK

1 Johdanto

FCG Oy laati kesällä 2010 arkeologisen selvityksen historiallisen ajan asutus-historiallisista muinaisjäännöskohteista osana Parkanon keskustan osayleis-kaava-alueen kaavoitustyötä. Inventointi keskittyi kartta-aineiston perusteella paikannettujen asutushistoriallisten kohteiden tarkasteluun. Asuinpaikkojen lisäksi maastossa tarkastettiin todennäköisesti Kanan taloon liittyvä myllyn-paikka. Uusia esihistoriallisia kohteita ei inventoinnissa pyritty etsimään. In-ventoinnissa paikannettiin kolme uutta muinaisjäännöskohdetta.

2 Maaperä ja ympäristö

Parkanon asutus on keskittynyt alavien savi ja hiesumaiden välissä kohoavalla moreeniharjanteelle. Parkanon keskustaajama asutus sijoittuu Kirkkojärven ja Viinikanjoen ympäristöön. Keskustan ulkopuolella asutus on hajanaisempaa. Alueen läpi kulkee kaksi suurta tietä, 3-tie ja Pori-Kuru -tie sekä junarata Tampereelta Seinäjoelle.

Parkano sijaitsee Suomenselän vedenjakaja-alueella. Kallioperää peittää lähes kaikkialla moreeni. Keskustaajaman ympäristö on tasaista tasaisia, mutta ai- van keskustassa ja sen välittömässä läheisyydessä maaston korkeus vaihtelee runsaasti. Keskustan läheisyydessä virtaavan Viinikanjoen molemmilla puolilla maasto nousee selvästi, tosin itäpuolella loivemmin. Parkanon kirkko sijaitsee keskusta-alueen korkeimmalla kohdalla.

Yleiskaava-alueen keskiosassa on laaja vesialue. Siihen kuuluu Parkanojärven pohjoisosa, Viinikanjoki, Kairolampi, Riuttasjärvi ja Kirkkojärvi. Lähes kaikki keskustaajaman alueen vesistöjen ranta-alueet ovat joko peltoalueita tai ra- kennettuja. Pellot ovat keskittyneet etenkin Kirkkojärven ympäristöön. Parka- non kasvillisuudelle luonteenomainen piirre on karuus, joka johtuu kallio- ja maaperästä.

3 Aiemmat tutkimukset ja tutkimusalueen historiallinen tausta

Parkanossa ei ole tehty laajoja arkeologisia inventointeja. Pirkanmaan maa- kuntamuseon teki Parkanon keskustan ympäristön arkeologisen osainventoin- nin vuonna 2002 (Saarinen). Tällöin inventoitiin Jokiharjun koulun tontin, Kai- rokosken pohjoisrannan, Kaironiemen alueen, Marketin, Niemen alueen, Van- han Pappilan ja Virkailijan talon tontit. Parkanon keskustaajama-alueella in- ventoitiin tekeillä olevan yleiskaavan tarpeisiin.

Rautiaisen vuonna 2004 tekemässä inventoinnissa keskityttiin alueille, joissa maankäyttöpaineet arveltiin suurimmiksi. Uusia kiinteitä muinaisjäännöksiä ei tässä inventoinnissa löydetty (Rautiainen 2004a). Myöhemmin tutkimusta täydennettiin Viinikanjoen itäpuolella Parkanon keskustan tuntuman peltoalu- eilla inventoinnilla ja koekuopituksella (Rautiainen 2004b). Alueelta löytyi nel- jä peltoraunioksi luokiteltavaa kivilatomusta. Tämän jälkeen Viinikan asema- kaava-alueella tehtyä arkeologista tutkimusta täydennettiin vuonna 2005. Täydennysinventoinnissa kartoitettiin Viinikanjoessa olevia myllyjen ja saho- jen jäännöksiä (Rautiainen 2005).

3.1 Esihistoria

Parkanon läpi vesistöjä pitkin on kulkenut muinainen reitti Pirkkalasta Pohjanmaalle. Kuitenkin Parkanosta tunnetaan hyvin vähän muinaisjäännöksiä eikä irtolöytöjäkään ole paljon. Keskustan alueen ainoa tunnettu esihistoriallinen asuinpaikka on sijainnut Urhon tilan mailla Turpeuslammen itäpuolella. Asuinpaikka on tutkittu vuonna 1989 (Halinen). Irtolöytöjä alueelta on muutamia: Viinikanjoen Kairokoskesta löytynyt suippohamarainen reikäkirves (KM 40469) ja Viinikan pellostä vasarakirveen puolikas (KM 6462:1). Urhon tilan mailta Viinikanjoen törmästä on löydetty kaksi pronssista rautakaudelle ajoituvaa hevosenkenkäsolkea. Soljista toinen, ristiretkiaikainen ristikoristeinen solki, on hukassa, mutta toinen (KM 12056) on vielä tallella. (Huurre 1971)

3.2 Historiallinen aika

Parkanon alue oli pitkälle keskiajalle asti pääosin asumatonta eräaluetta, jota hyödynsivät vanhojen asutusseutujen talot. Keskiajan lopulla ja uuden ajan alkupuolella alueelle muodostui Parkanon kylä. Maakirjakylässä mainitaan 9 taloa, mutta tämän luku sisältää huomattavasti laajemman alueen yksittäiset talot, jotka keskittyivät taajamaa halkovan vesistön varrelle. Varsinaista ryhmäkylää talot eivät muodostaneet. Kylän asutus keskittyi pääasiassa kaava-alueen eteläpuolella olevan Parkanojärven rannoille.

Ensimmäinen Parkanon asutuksesta kertova maakirja on vuodelta 1540. Tämän mukaan Parkanossa oli yksi keskiaikainen kylä Parkano, johon kuului yhdeksän taloa. Tämä ei ollut varsinaisen kylän vaan laskennallinen yksikkö johon oli yhdistetty eräitä samalla suunnalla sijaitsevia taloja (Jokipii 1971: 37). Parkanon kylän asutus oli Maakirjojen perusteella jakautunut Alaskylään, johon kuuluivat Parkanojärven länsipuoliset kylät, ja Yliskylään, johon kuuluivat itäpuolen talot sekä järven pohjoispuolella sijaitseva Kanan talo. Isojaossa kumpikin kylä muodosti jakokunnan (Jokipii 1971: 47).

Parkanon 1500-luvulla mainituista taloista Kanan talo sijaitsi kesän 2010 selvitysalueella. Suuria nälkävuosia edeltävään aikaan alueelle on perustettu myös 1600-luvun lopulla rakennettu Viinikan talo. Alueen taloluku kasvoi 1700-luvulla, jolloin perustettiin Vatunen, Kivelä, Rantala, Käenmäki ja Riuttaskorpi. Parkanossa kaksi kantataloa maksoi veronsa Turun akatemian ylläpitoon. Toinen näistä taloista oli Kanan talo (Jokipii 1971:54).

4 Työn toteutus

Historiallisen asutuksen selvittämisen perustana käytettiin historiallisia karttoja. Karttamateriaalin lisäksi kulttuuriympäristöselvityksen yhteydessä koottuja aineistoja, jotka analysoitiin ennen maastotöitä. Maastotöiden yhteydessä paikannettiin ja tarkastettiin kaava-alueella sijaitsevat muinaisjäännökseksi luokiteltavat historiallisen ajan asutushistorialliset kohteet.

Vanhoista kartoista pyrittiin paikantamaan vanhoja Parkanon kylän talojen tonttimaita. Analyysissä käytettiin kansallisarkistossa säilytettäviä kartta-aineistoja sekä digitaaliarkiston (www.arkisto.fi) kartta-aineistoja. Historialliset kartat asemoitiin nykykartan päälle, jonka perusteella tehtiin päätelmiä historiallisten tonttien sijainnista.

Kartta-analyysin perusteella paikannetut kohteet tarkastettiin maastossa. Tarkastuksella pyrittiin tarkentamaan muinaisjäännöksen sijaintitietoja ja määrittämään sen säilyneisyyttä. Kartta-analyysin perusteella tarkastettiin

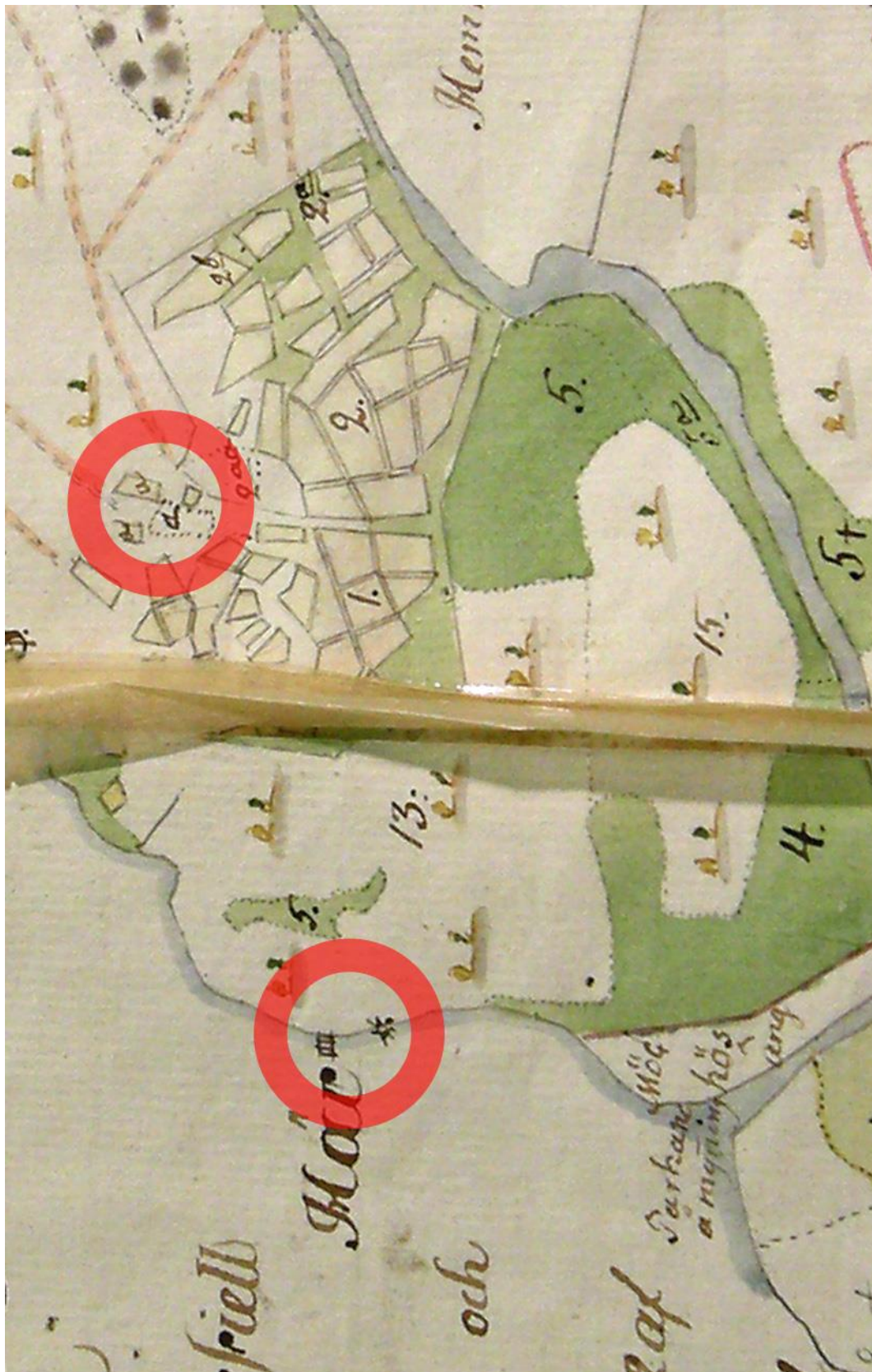
asutushistoriallisten kohteiden lisäksi myös isojakokartassa näkyvä myllynpaikka. Lisäksi tarkastettiin alueella ennestään sijaitsevat historiallisen ajan muinaisjäännöskohteet. Aikaisemmin tunnetuilla muinaisjäännöskohteilla ei tehty niiden luonnetta tai säilyneisyyttä tarkentavaa tutkimusta.

Maastotöiden yhteydessä kohteet paikannettiin GPS-laitteen sekä perus- ja osoitekartan tietojen perusteella. Kohteiden rajaus ja säilyneisyys pyrittiin arvioimaan.

Työ tehtiin kesällä 2010. Maastotyöt ajoittuivat heinäkuun 19. päivään vuonna 2010. Elo- ja syyskuun aikana tehdyissä jälkitöissä maastotöissä kerätty aineisto käsiteltiin ja laadittiin raportti.

Kuva 1. Kuva Kansallisarkistossa säilytettävästä Parkanoa 1800-luvun alussa kuvaavasta kartasta (Wirzenius (A79 11/6-7)). Kuvan keskellä Kanan talo, kuvan oikeassa laidassa Viinikan talon maat.

Kuva 2. Ote vuonna 1802 laaditusta isojakokartasta (Wirzenius (KA, A79 11/6-7)). Ylemmällä ympärillä on merkitty Kanan talo, alempaan silta ja mylly. Merkinnet KL.

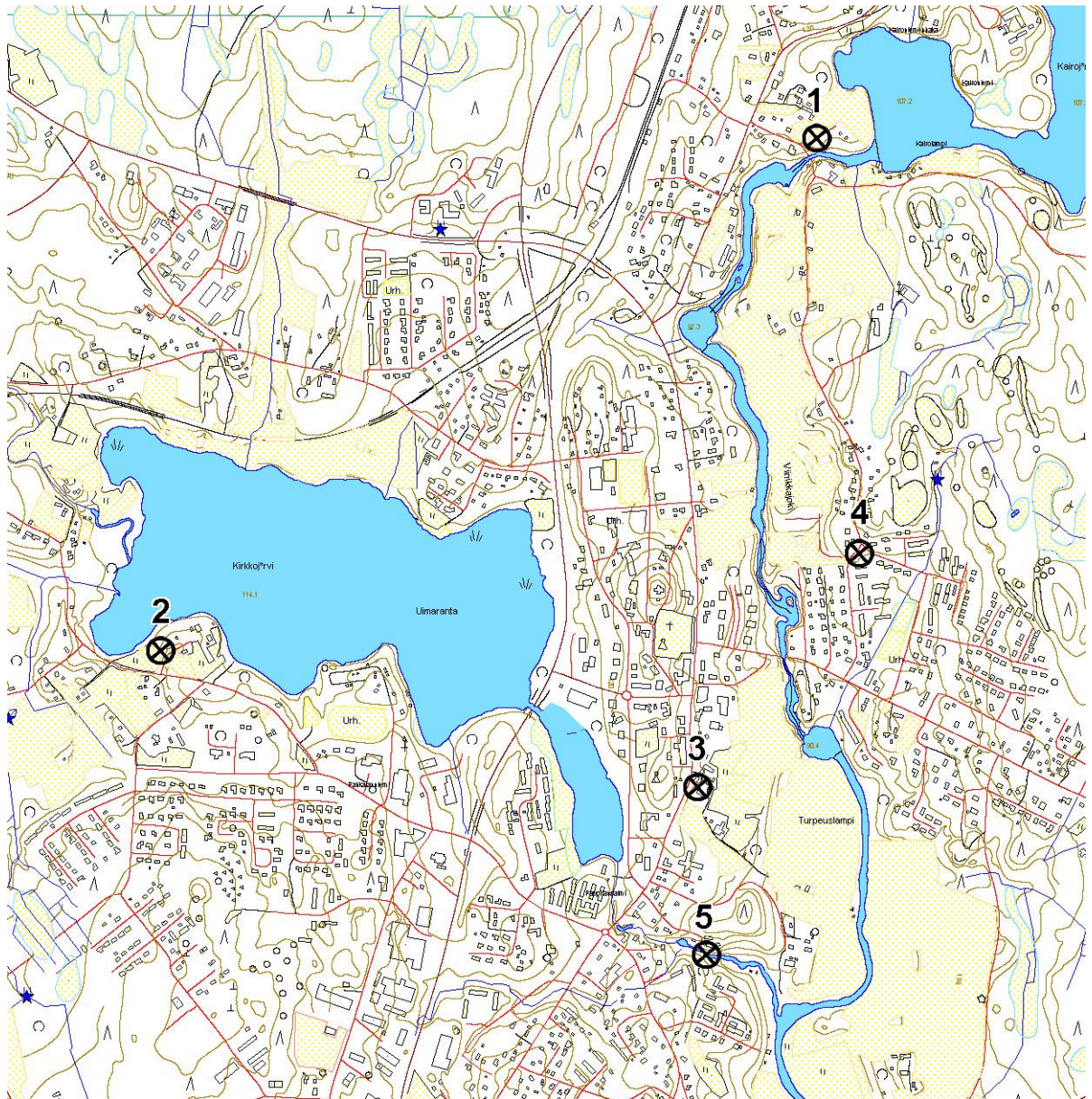
5 Kohteet

5.1 Luettelo tarkastetuista kohteista

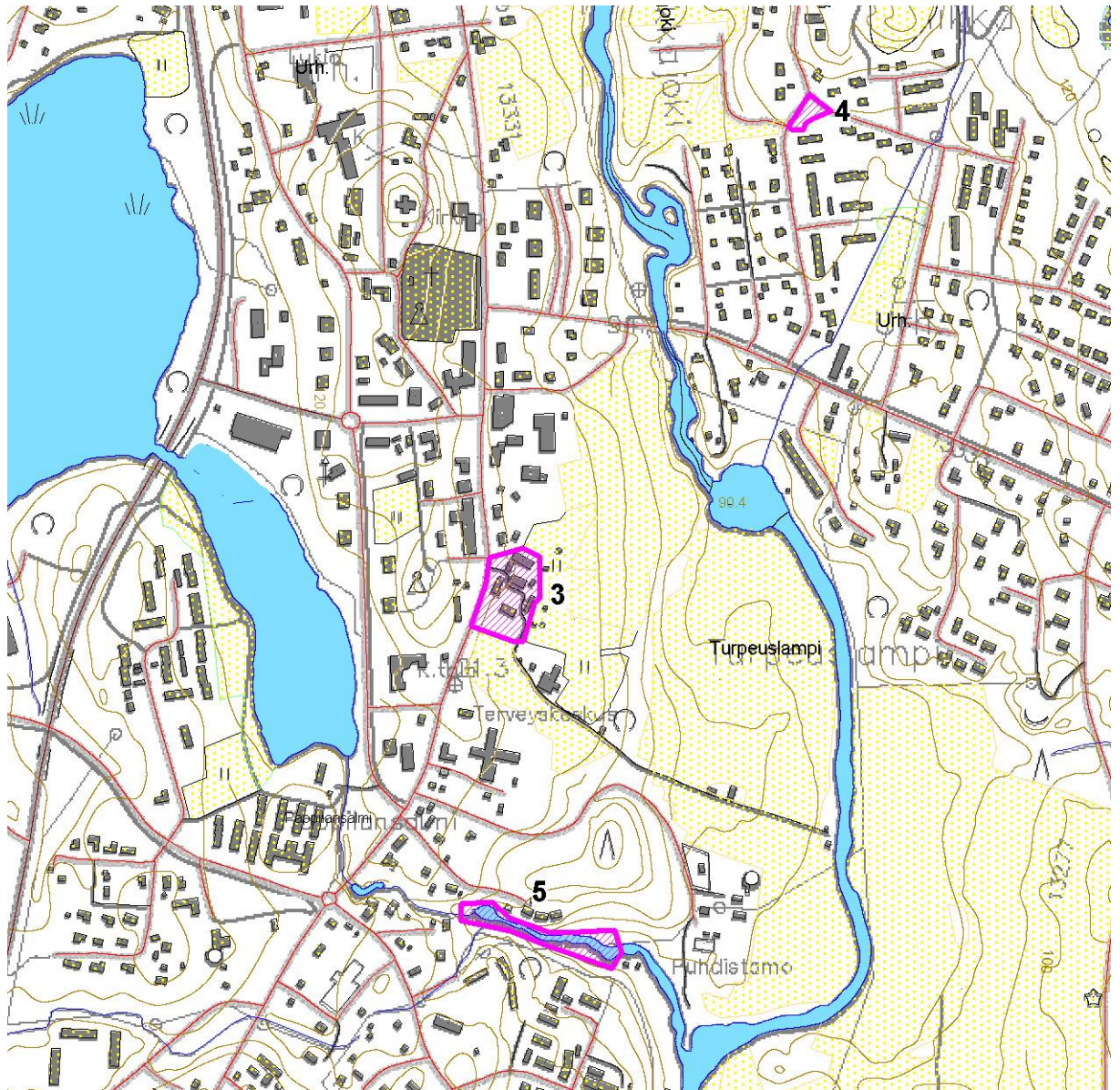
NRO	NIMI	MJ numero	Sijainti (KKJ 3)	Tyyppi	tarkenne	Rauhoitusluokka
1.	Kairokoski	1000006413	P = 6886229 I = 3292440	työ- ja valmis- tusepaikat	vesimyllyt	2
2.	Niemi	1000001966	P = 6884726 I = 3290517	kivirakenteet	rajamerkit	2
3.	Kana (Kana)	*	P = 6 884 326 I = 3 292 091	asuinpaikat	kyläpaikat, yksinäistalot	2**
4.	Viinikka (Viinikka)	*	P = 6 885 013 I = 3 292 565	asuinpaikat	kyläpaikat, yksinäistalot	2**
5.	Pappilankoski	*	P = 6 883 835 I = 3 292 118	työ- ja valmis- tusepaikat	Vesimyllyt	2 **

* = uusi kohde

** = ehdotus

Kartta 1. Kartassa esitetty Parkanon keskustan historiallisen ajan havainto- ja muinaisjäännöskohteet. Numerointi viittaa inventointiraportin numerointiin. 1 = Kairokoski; 2 = Niemi; 3 = Kana; 4 = Viinikka; 5 = Pappilankoski. Mk 1:20 000. Karttamerkinnt: Kalle Luoto. Pohjakartta: digitaalinen suunnittelukartta.

Kartta 2. Alueen aiemmin tuntemattomat muinaisjännösalueet. Muinaisjännösalueet on kuvattu vinoviivoituksella. Numerointi: 3 = Kana; 4 = Viinikka 5 = Pappilankoski. MK 1: 10000. Karttamerkinnet: Kalle Luoto. Pohjakartta: digitaalinen suunnittelukartta.

5.2 Muinaisjäännöskohdekuvaukset

5.2.1 Kairokoski [1]

Perustiedot	Nimi	Kairokoski
	Laji:	kiinteä muinaisjäännös
	Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat
	Tyyppin tarkenne:	vesimyllyt
	Ajoitus:	historiallinen
	Rauhoitusluokka:	2
	Lukumäärä:	2
	Koordinaatit (KKJ 3)	
	P	6886229
	I	3292440
	Z	106 -115
	Koordinaattiselite:	Kulttuuriympäristö rekisteriportaali
	Etäisyystieto:	Parkanon kirkosta noin 1,5 km koilliseen
	Peruskartta:	PK 2211 09
Arkistotiedot	Inventointi 2002 Riikka Saarinen/Pirkanmaan maakuntamuseo	
Aiemmat löydöt	-	
V. 2010 inventointi	Aika	19.7.2010
	Löydöt	-
	Karttaotteet	-

Saarinen 2002: Kairolammesta laskevan Viinikanjoen Ylikosken pohjoisrannalla lähellä siltaa on kahden rakennuksen kivijalat sekä lohkottuja kivipaaseja. Rakennuksen pohjat ovat kolmen metrin päässä toisistaan. Neliömäisten rakennusten ulkomitat ovat noin 6 x 6 m. Toisessa niistä on kivijalan päällä vielä alin hirsikerros säilyneenä. Lisäksi koskessa on havaittavissa hirsirakenteita. Rakenteet voivat liittyä kotitarvemyllyyn tai -sahaan.

Havainnot 2010: Nykyisin kosken etelärannalla on pystyssä Kairokosken hirsinen myllyrakennus, johon liittyy puinen vesikanava ja koneistoja. Rakennus on ehkä viimevuosisadan alkupuolelta. Kairokoskeen vesisaha on perustettu vuonna 1837 ja vesimylly 1888. Sahoja ja myllyihin liittyviä jäänteitä on säilynyt lähinnä koskessa.

Kuva 3. Kairokosken rakenteita kesällä 2010.

5.2.2 Niemi [2]

Perustiedot

Nimi	Niemi
Laji:	kiinteä muinaisjäänös
Muinaisjäänöstyyppi:	kivirakenteet
Tyypin tarkenne:	rajamerkit
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	1
Koordinaatit (KKJ 3)	
P	6884726
I	3290517
Z	122
Koordinaattiselite:	Kulttuuriympäristö rekisteriportaali
Etäisyystieto:	Kohde sijaitsee Parkanon kirkosta 1,5 km länteen.
Peruskartta:	PK 2211 08
Arkistotiedot	2002 Riikka Saarinen 2002 Timo Jussila/Mikroliitti Oy
Aiemmat löydöt	-
V. 2009 inventointi	
Aika	19.7.2010
Löydöt	-
Karttaotteet	-

Saarinen 2002: Kirkkojärven lounaisrannalla, koillissuuntaisessa Kirkkojärven pistävässä niemessä, pienellä peltosaarekkeella on kahden siirtolohkareen ympärille koottu n. 7 m x 10 m kokoinen kiviröykkiö. Suurimman kiven päälle on kaiverrettu 0,5 cm syvä ja leveä sekä 10 cm halkaisijaltaan oleva rengas, ilmeisesti rajamerkiksi. Röykkiöön kaivetussa koekuopassa syvemällä oli nokimaata. Pinnasta tulleet löydöt olivat resenttejä.

Muinaisjäänös tarkastettiin inventoinnin yhteydessä. Kohteen läheisyyteen oli rakennettu uudehkoja omakotitaloja.

Kuva 4. rajamerkki on kaiverrettu maastossa näkyvän ison kiven pintaan.

Kuva 5. Kiven pinnassa erottuu kaiverrettu ympyrä.

5.2.3 Kana (Kana) [3]

Perustiedot	Nimi	Kana
	Laji:	Asuinpaikat
	Muinaisjäännöstyyppi:	Kyläpaikat
	Tyypin tarkenne:	Yksinäistalot
	Ajoitus:	Historiallinen aika (1500-luku)
	Rauhoitusluokka:	-
	Lukumäärä:	1
	Koordinaatit (KKJ 3)	
	P	6884 326
	I	3292 091
	Z	n. 120 m mpy
	Koordinaattiselite:	Keskikoordinaatit
	Etäisyystieto:	Parkanon kirkosta 600 m etelään
	Pinta-ala:	n. 1 ha
	Peruskartta:	2211 08
Arkistotiedot	Arkistotiedot	-
	Aiemmat löydöt	-
V. 2010 inventointi	Aika	19.7.2010
	Löydöt	-
	Karttaotteet	Kartta 1 & 2

Parkanon maakirjakylän Kanan tila on Parkanon vanhinta, jo 1500-luvun maakirjoissa mainittua, asutusta. Tilan läheisyyteen maanteiden risteyspaikan läheisyyteen rakennettiin 1800-luvun alussa kirkko ja muodostui nykyinen Parkanon keskusta.

Kanan talo mainitaan Seppo Suvannon laatimassa luettelossa " Satakunnan henkilötiedosto 1303–1571" sivulla 446 (<http://www.narc.fi/suvanto/>). Ensimmäinen nimeltä tunnettu Kanan asukas on Suvannon mukaan nimeltään Heikki. Suomen asutuksen yleisluettelossa on vuoden 1540 kohdalla maininta Henrik nimisestä henkilöstä (<http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=5327437>). Erityistä arvoa kohteella on Parkanon keskustan vanhimpana historiallisen ajan asuinpaikkana. Kanasta erotettiin isojaossa vuonna 1802 Visuri ja Kivelä nimiset uudisasutukset.

Kanan talo (nyk. Virranhaara) sijaitsi nykyisen kirkonkylän alueella Terveyskeskuksen pohjoispuolella, Parkanon kirkosta noin 600 m etelään. Tonttia ympäröivät pellot sen itä- ja eteläpuolella. Länsipuolella kulkee Parkanontie, joka noudattelee vanhimmissa kartoissa näkyvää linjausta.

Oletettavasti talo on sijainnut nykyisellä tontilla aina keskiajalta lähtien. Nykyisin tilan pihapiiriin kuuluu kolme asuinrakennusta, kivinavetta sekä vanhoja talousrakennuksia. Pihapiirissä saattaa olla säilynyt historiallisia maakerroksia. Kohteen rajaus perustuu historiallisen kartta-aineiston perusteella tehtyyn rajaukseen.

Kuva 6. Kanan talo on nykyiseltä nimeltään Virranhaara.

Kuva 7. Kanan talon pihapiiriä.

5.2.4 Viinikka [4]

Perustiedot	Nimi	Viinikka
	Laji:	Asutushistoriallinen
	Muinaisjäännöstyyppi:	Kylänpaikat
	Tyypin tarkenne:	Yksinäsitatolot
	Ajoitus:	Historiallinen aika (1600-luku)
	Rauhoitusluokka:	2
	Lukumäärä:	1
	Koordinaatit (KKJ 3)	
	P	3292 565
	I	6885 013
	Z	115 m mpy
	Koordinaattiselite:	Keskikoordinaatit
	Etäisyystieto:	Parkanon kirkosta 600 m itäkoilliseen.
	Pinta-ala:	0,14 ha
Peruskartta:	PK 2211 08	
Arkistotiedot	Arkistotiedot	-
	Aiemmat löydöt	-
V. 2010 inventointi	Aika	19.7.2010
	Löydöt	-
	Karttaotteet	Kartta 1 & 2

Viinikan talo on perustettu ennen suuria nälkävuosia 1600-luvulla (Jokipii 1971:52). Kartta-analyysin perusteella talon tonttimaa on sijainnut nykyisen Mäkiiviinikankadun ja Puutarhakadun risteysalueen läheisyydessä, mahdollisesti risteyksen pohjois- ja kaakkoispuolella. Risteysalueen länsi- ja pohjoispuoliset alueilla on pientaloasutusta, kaakkoispuolella rakentamaton tontti, jonka eteläpuolella on rivitalo.

Mäkiiviinikankadun ja Puutarhakadun kaakkoispuolinen alue on nykyisin rakentamaton tontti, jolla voidaan havaita kivirakenteita, mm. kiviaitoja ja rautioita, sekä lohkottuja kiviä. Rakenteet keskittyvät tontin luoteisosaan tontin kaakkoisosan ollessa entistä peltoa. Tontin keskellä on pohjois-etelä -suuntainen oja, joka rajaa pelto ja asuinkäytössä ollutta tontin pohjoisosaa.

Oletettavasti nykyisin rakentamattomalla alueella on havaittavissa rakenteita, jotka saattavat kuulua 1600-luvun asutukseen. Muinaisjäännöskohteeksi on rajattu nykyisin rakentamaton osa historiallista tonttimaata. Nykyisin tontti on hoitamaton ja siellä kasvaa lehtipuita (mm. haapoja, pihlajia), katajaa sekä ruusuja, ohdakkeita ja nokkosta.

Havaitut rakenteet:

Kiviaita

Rakenteen sijainti (GPS):

eteläpää I = 3292 558; P = 6885 006

taitekohta I = 3292 567; P = 6885 011

itäpää I = 3292 578; P = 6885 006

- Lohkareisista kivistä rakennettu L kirjaimen muotoinen kiviaita. Rakenne on noin kolme kivikertaa korkea. Kiviaidan kivien koko on noin 0,5 m x 0,5 m x 0,3 m. Kivet ovat sammalen peitossa. Kiviaidan länsiosa eteläpäästä taitekohtaan on karkeasti Puutarhatien suuntainen.

Kiviraunio

Rakenteen sijainti (GPS):

I = 3292 583 ; P = 6885 013

- Noin kaksi metriä Mäkiviinikantien eteläpuolella on mahdollisesti rakennukseen liittyvä kiviraunio. Rakenteen kokoa on vaikea määrittää. Kiviraunion kivet ovat sammalen ja aluskasvillisuuden peittämiä.

Kiviröykkiö (moderni)

Rakenteen sijainti (GPS):

I = 3292 552; P = 6884 983

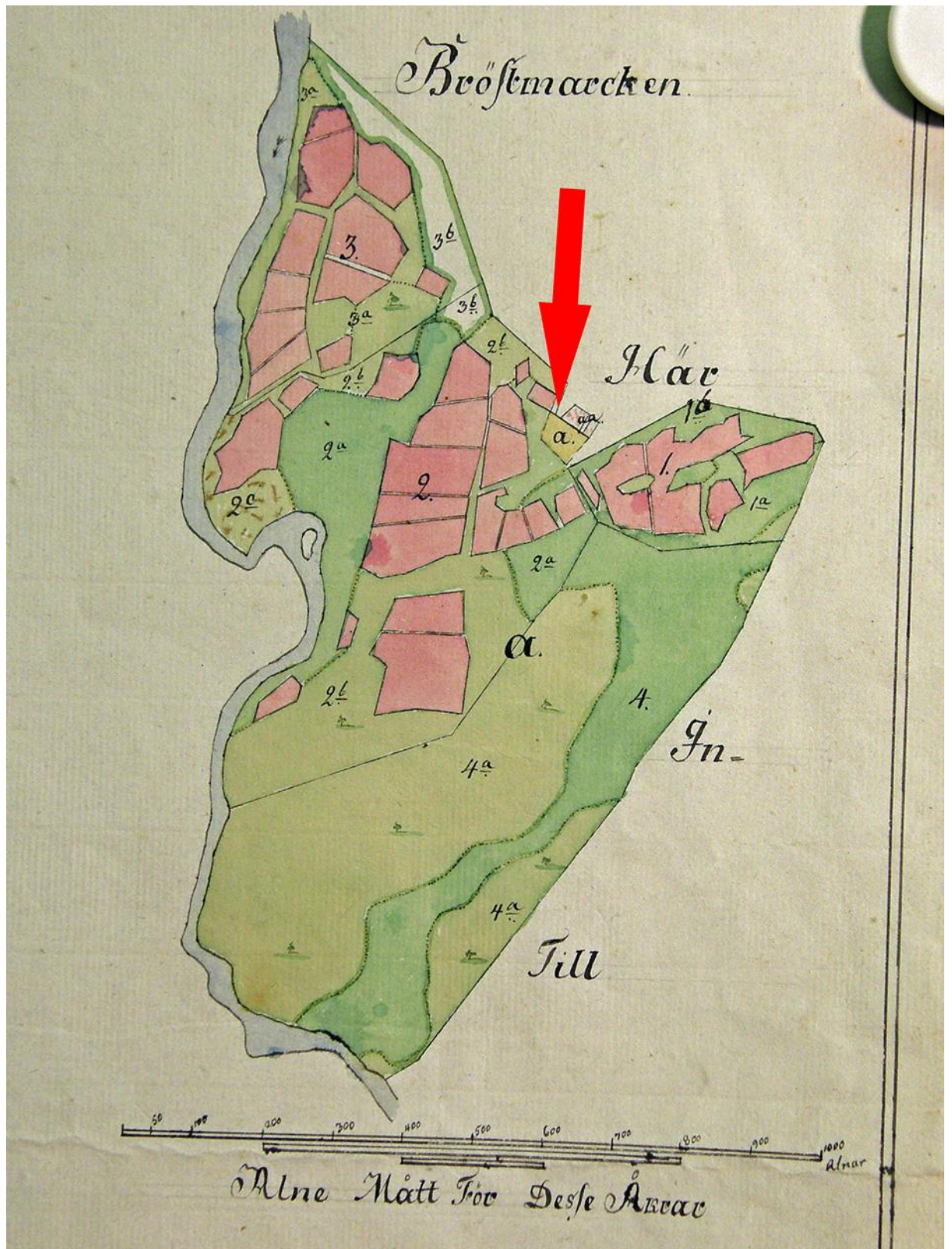
- Tontin lounaisosassa on suurehkoista kivistä koottu melko laaja, noin 5 m x 10 m kokoinen, kiviröykkiö. Osa kivistä on huomattavan suuria, jopa n. 1 m x 1 m x 0,5 m kokoisia. Rakenne on ilmeisesti moderni ja se lienee syntynyt viimevuosien rakennustöiden tuloksena. Osan kiviä päällä kasvaa hieman sammalta.

Kuva 8. Moderni kiviraunio tontin lounaisnurkassa.

Kuva 9. Viinikan rakentamattomalla tontilla havaittu kivaita.

Kuva 10. Kuva Viinikan tilaa kuvaavasta kartasta vuodelta 1798 (KA A 79 11/5).
Tonttimaata osoittaa punainen nuoli kuvan ylälaudassa.

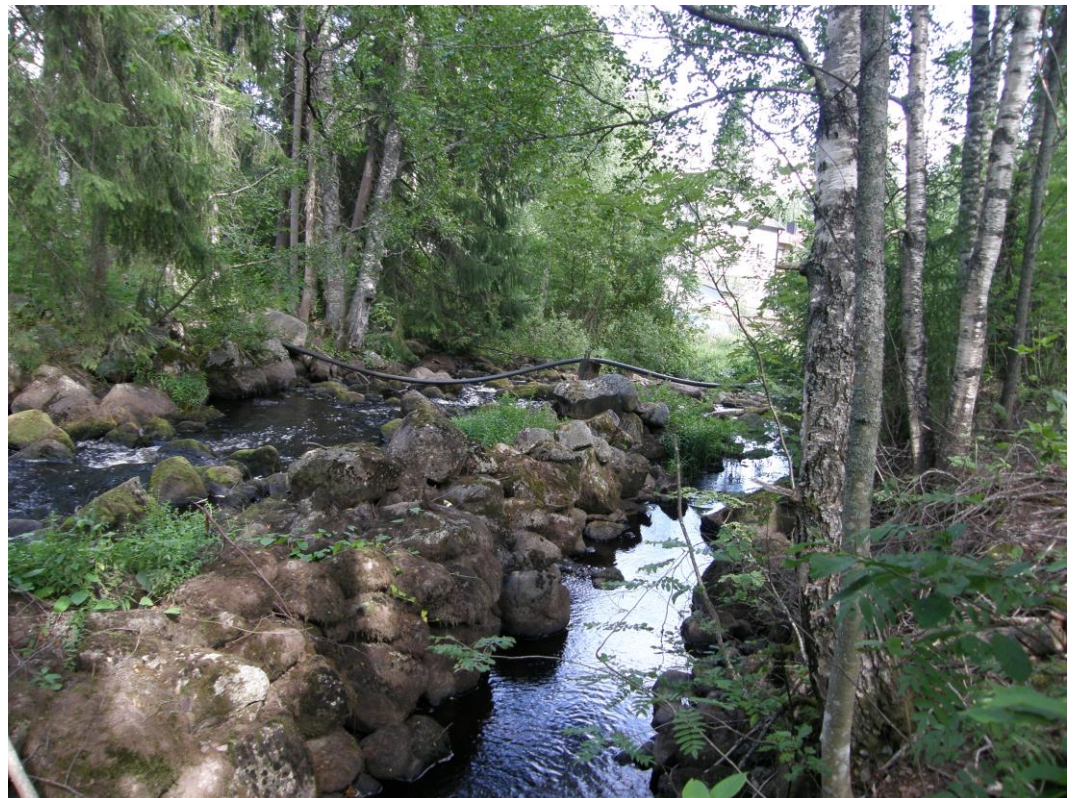
5.2.5 Pappilankoski [5]

Perustiedot	Nimi	Pappilankoski
	Laji:	työ- ja valmistuspaikat
	Muinaisjäännostyyppi:	Vesimyllyt
	Tyypin tarkenne:	-
	Ajoitus:	1695 (?)
	Rauhoitusluokka:	2 (ehdotus)
	Lukumäärä:	1
	Koordinaatit (KKJ 3)	
	P	6883 835
	I	3292 118
	Z	n 110 m mpy
	Koordinaattiselite:	Keskipiste
	Etäisyystieto:	Parkanon kirkosta n. 1 km etelään
	Pinta-ala:	0,7 ha
Peruskartta:	2211 08	
Arkistotiedot	Arkistotiedot	-
	Aiemmat löydöt	-
V. 2010 inventointi	Aika	19.7.2010
	Löydöt	-
	Karttaotteet	Kartta 1 & 2

Myllyveroluettelossa vuodelta 1586 mainitaan Parkanossa sijaitsevan yksi vuoden ympäri jauhava mylly. Tämä mylly maksoi veroa 5 markkaa vuodessa. Mylly mainitaan myös vuoden 1589 luettelossa. Vuoden 1632 myllyluettelossa mylly on sijoitettu puromyllyjen luokkaan ja sen arvioidaan voivan jauhaa 30 tynnyriä viljaa vuodessa. Vuonna 1695 mainitaan Parkanon myllyn lisäksi myös Kanan mylly (Jokipii 1971:78). Ilmeisesti juuri Kanan mylly näkyy vuoden 1800 kartassa (KA MMHA A 79 11/6-7).

Kosken pohjoisrannalla oli asuinrakennuksia. Eteläranta oli lehtomaisen kasvillisuuden peittämä ja paikoittain vaikeakulkuinen. Paikalle oli perustettu myös luontopolku, joka oli tosin paikoittain rapistunut huonokuntoiseksi. Myllyn alueelle vievälle luontopolulle pääsee Pärteeninkujan päästä sekä Ruuhenkadun pohjoispäästä.

Maastotarkastuksen yhteydessä havaittiin koskessa ja kosken rannoilla erityyppisiä myllytoimintaan liittyviä rakenteita, kuten betoni ja kivirakenteita, pengerryksiä sekä kivisiä ränniä ja muita uomarakenteita. Kosken rakenteet alkoivat kosken Parkanontien länsipuolisella osuudella ja jatkuivat aina Ruuhdenkadun pohjoispuoliselle alueelle. Pääosa inventoinnin yhteydessä havaituista myllyrakenteista keskittyi Pärteeninkujan, Ruuhdenkadun ja Myllykadun väliselle alueelle. Erityisesti myllykadun kaakkoispään kohdalla koskenrannan rakenteet vaikuttivat selkeiltä. Nahkurinkujan rannat olivat asuinrakennusten pihapiiriä, ja niiden alueella ei tarkastusta tehty. Myöskään kosken pohjoisranta ei tarkastettu.

Kuva 11. Pappilankosken kivirakenteita.

Kuva 12. Pappilankosken kivirakenteita.

Kuva 13. Pappilankosken nuorempia rakenteita.

6 Yhteenveto

Inventoinnin tuloksena kaava-alueelta paikannettiin kolme aiemmin tuntematonta historiallisen muinaisjäännöskohdetta. Kohteista kaksi on asuinpaikkoja ja yksi myllynpaikka. Lisäksi kolme kohdetta kirjattiin havaintokohteiksi, joita ei voitane pitää muinaisjäännöksenä.

FCG Finnish Consulting Group Oy

Laatinut:

Kalle Luoto
FM, arkeologia

7 Lyhenteet ja lähteet

Lyhenteet

KM = Kansallismuseo

MMHA = Maanmittaushallituksen arkisto

MJ = Muinaisjäännös

Arkistolähteet

Kartat, Kansallisarkisto, MMHA:

- Ikaalinen: A 19 2/4 (Wirzenius 1799)
- Parkano, Viinikka: A 79 11/5 (P. Wirzenius 1796)
- Parkano, Kana: A 79 11/6-7 (P. Wirzenius 1797-1800/1802)

Elektroniset lähteet (luettu 08.09.2010)

- Kulttuuriympäristö rekisteriportaali: www.nba.fi
- Seppo Suvanto, Ylä-Satakunnan henkilötiedosto 1303-1571: <http://www.narc.fi/suvanto/>
- Arkistolaitos: www.arkisto.fi
- Digitaaliarkisto: <http://digi.narc.fi/digi/>
-

Aiemmat inventointiraportit

- Saarinen, Riitta 2002. Keskustan ympäristö. Arkeologinen osainventointi. Pirkanmaan maakuntamuseo.
- Rautiainen, Pirjo 2004a. Parkano Keskustaajama. Kaava-alueen inventointi. Kaavatalo Oy.
- Rautiainen, Pirjo 2004b. Parkano Viinikka. kaava-alueen inventointi. Kaavatalo Oy.
- Rautiainen, Pirjo 2005. Viinikka. Muinaisjäännösinventointi 2005. Kaavatalo Kivatekno.

Kirjallisuus

- Huurre, M. 1971. Parkanon ja Kihniön esihistoriaa. Teoksessa: Rantatupa, H. (toim.), Parkanon ja Kihniön kirja. JYY:n kotiseutusarja N:o 8. Parkanon kunta ja seurakunta. Kihniön kunta ja seurakunta. Jyväskylä.
- Jokipii, Mauno 1971. Parkanon ja Kihniön synty. Seudun kehitys Ruotsin vallan aikana. Teoksessa: Rantatupa, H. (toim.), Parkanon ja Kihniön kirja. JYY:n kotiseutusarja N:o 8. Parkanon kunta ja seurakunta. Kihniön kunta ja seurakunta. Jyväskylä.
- Lehtinen, M., Nurmi, P. & Rämö, T. 1998. 3000 vuosimiljoonaa - Suomen kallioperä. Suomen geologinen seura.